

Huvudman

Ulricehamns kommun
kommun@ulricehamn.se

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Dalums skola i Ulricehamn.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Ulricehamns kommun att senast den 12 april 2023 ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande trygghet och studiero samt åtgärder mot kränkande behandling. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Ulricehamns kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Ulricehamns kommun ska vidta följande åtgärder

Trygghet och studiero samt åtgärder mot kränkande behandling

1. Se till att rektorn vid minst ett tillfälle innan den 3 april 2023 klargör att all personal får vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero. Detta innebär en befogenhet att ingripa fysiskt för att avvärja våld, kränkningar eller andra ordningsstörningar. Rektor ska dokumentera hur och när informationen har förmedlats. Dokumentationen ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (2 kap. 34 §, 5 kap. 3 och 6 §§ skollagen).

2. Se till att rektorn säkerställer att det genomförs utredningar gällande de av skolan identifierade elever som upprepat stört ordningen, uppträtt olämpligt eller gjort sig skyldig till en allvarlig förseelse och därefter, med utgångspunkt i vad utredningen visat, se till att åtgärder genomförs för att få eleven att ändra sitt beteende. För varje sådan utredning som startas skall samråd ske med elevens vårdnadshavare. Rektorn ska dokumentera hur många utredningar som startats innan den 3 april 2023. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (5 kap. 9-10 §§ skollagen).
3. Se till att rektorn vid minst ett tillfälle innan den 3 april 2023 klargör skyldigheten för all skolpersonal att de vid kännedom om att en elev upplever sig utsatt för kränkande behandling ska göra en anmälan till rektorn. Rektorn ska dokumentera hur och när informationen har förmedlats. Rektorn ska också dokumentera hur många sådana anmälningar som inkommit under perioden 2 januari 2023 – 3 april 2023. Dokumentationen ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (2 kap. 34 §, 6 kap. 5 och 10 §§ skollagen, Lgr 22 2.8 Rektorns ansvar).
4. Se till att upprätta en plan mot kränkande behandling som innehåller en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever vid Dalums skola. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. Planen ska även innehålla en redogörelse för vilka åtgärder som genomförts föregående år. Planen ska upprättas under medverkan av eleverna och ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (6 kap. 6 och 8 §§ skollagen, 2 § förordningen [2006:1083] om barns och elevers deltagande i arbetet med en plan mot kränkande behandling samt Lgr 22, 2.1 Normer och värden).

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån uppgifter om eventuella missförhållanden hösten 2022 inlett en tillsyn av Dalums skola i Ulricehamns kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Dalums skola följer gällande bestämmelser om trygghet och studiero samt åtgärder mot kränkande behandling.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare och rektorn samt lektions- och rastobservationer den 22 november 2022. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bl.a. *Blidsbergs skolområdes planer mot kränkande behandling 2020/2021, 2021/2022 och 2022/2023*, statistik gällande anmälningar om kränkande behandling, utredningar gällande kränkande behandling samt

aktuella ordningsregler. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Trygghet och studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Trygghet och studiero

I intervjuer med elever, lärare och rektor framkommer det att det finns elever i flera klasser som upprepat stör ordningen. Eleverna säger att det finns elever som brukar tramsa i klassrummet genom att springa runt, göra ljud, prata rakt ut, kasta pennor eller pappersflygplan och pilla på varandra. Ibland är det så mycket trams att det är svårt att jobba, berättar en elev. Det finns ordningsregler som eleverna är medvetna om och det framgår av intervjuer att de varit med och arbetat fram dem. Eleverna berättar att om de bryter mot ordningsreglerna så hotar lärarna med att sära på eleverna, ringa hem eller skäller på eleverna. De hotar nästan varje dag, men det blir sällan en konsekvens, säger några elever.

Av intervju med lärare framgår det att det delvis varierar mellan olika undervisningsgrupper hur studieron kan upprätthållas. En lärare berättar att det funkar bra i klassrummet för det mesta, men säger att eleverna påverkas av rasterna och om det hänt saker där, och då stör det ordningen. Det är oftast samma elever som det händer saker kring och det är också samma elever som hakar på. En annan lärare beskriver situationer där elever vägrar att utföra uppgifter och det kan hända att elever slänger saker och där lärarna måste försöka hitta strategier. Lärarna bekräftar att det finns elever som upplever att det är svårt att få arbetsro samt att det är mycket kränkningar och fula ord och att elever ger sig på varandra.

Lärarna berättar vidare att det finns ett antal identifierade elever som upprepat bryter mot ordningsreglerna. Det handlar om sex till tio elever som sätter ribban och som hela tiden hamnar i konflikter på skolan. Lärarna beskriver att de inte kan komma tillrätta med problemet. För de elever som upprepat bryter mot ordningsreglerna har lärarna täta kontakter med vårdnadshavarna.

Lärarna uppger att det inte gjorts några utredningar när en elev uppträder ordningsstörande eller kränkande många gånger. Rektorn säger att hon är osäker på om utredningar gällande elever som upprepat stör ordningen sker. Rektorn kan inte ge några exempel på att en sådan utredning skulle gjorts och resonerar om huruvida det skulle vara aktuellt och i så fall för hur många elever.

Flera elever ger vid intervjuerna uttryck för att de inte känner sig trygga på skolan. Enligt eleverna förekommer slagsmål på rasterna flera gånger i veckan. Ofta börjar det som ett skojbråk som sedan blir mer hårdhänt. Det är mest de yngre som ger sig på de äldre eleverna, säger några av eleverna. Ofta börjar det med att de

tacklas och slåss på fotbollsplanen och sedan blir de "tykna" när de äldre säger till de yngre.

Åtgärder mot kränkande behandling

På frågan om det är vuxna ute på rasten som ser och agerar vid bråk eller eventuella kränkningar så svarar eleverna att det är olika. Det förekommer att det är personal som är ute men som inte ser eller inte gör något även om de ser, säger eleverna. Det finns exempel på vuxna som inte gör något, men det finns andra som alltid tar tag i situationen och stoppar det hela. De vuxna hanterar situationer på olika sätt, säger eleverna.

Eleverna berättar om en situation när det blev ett allvarligt bråk mellan elever och säger att det var en personal på skolan som bara stod och tittade på och att eleverna fick springa och hämta en annan vuxen. Rektor berättar att hon fått signaler från vårdnadshavare att det förekommer att personal inte agerat på eventuella kränkningar. Hon säger vidare att hon vet att det finns personal som inte gått in i situationer när det pågår kränkningar mellan eleverna. Det var senast häromdagen som det skedde, säger rektorn. Under en rastobservation hör inspektörerna olika okvädningsord och svordomar på fotbollsplanen. Det fanns flera vuxna ute på skolans område som inte ingrep/reagerade.

Eleverna berättar att de enbart känner till enstaka gånger då en eventuell kränkning blivit utredd. De enda gångerna det hänt, så är det efter saker som hänt på fritiden, säger en elev. Några av eleverna berättar också om att de själva varit i flera slagsmål tidigare, men säger att de inte vet om det blivit anmält eller utrett.

Lärarna berättar i intervju att de ofta skriver kränkingsanmälningar, men bekräftar att det inte alltid sker när de vet att något skett. Det skulle förmodligen vara så att vi borde anmäla mycket mer, säger en lärare men uttrycker att det är en alltför tuff arbetsmiljö och att lärarna därför inte orkar göra detta. En annan av de intervjuade lärarna säger att det inte alltid är tydligt för dem som lärare vad som ska göras gällande en specifik situation och uppger sedan att det inte alls är tydligt för alla som arbetar på skolan men som inte är utbildade lärare att man ska anmäla kränkningar.

Rektor berättar att resurspersonerna inte lägger in kränkingsanmälningar, då de inte fått någon tydlig instruktion om detta, men säger att det kan göras av lärare i efterhand istället. Den typen av kränkande behandling och händelser kan gå under radarn, enligt rektorn. Rektor berättar även att det varit flera besvärliga ärenden på skolan kopplat till enskilda elever. Det har också förekommit hot och våld från elever riktat mot personal.

Skolinspektionen har även tagit del av *Blidsbergs skolområdes plan mot kränkande behandling 2022/2023*. Planen gäller för Dalums skola och ytterligare en skola. Rektor bekräftar att det är en gemensam plan och berättar att arbetsgången är den samma för båda skolor, vilket är skälet till att de gjort en plan. Rektorn säger även att det inte finns någon särskild instruktion om detta från huvudmannen.

Rättslig reglering

Trygghet och studiero

Enligt 2 kap. 34 § skollagen ska huvudmannen se till att personalen som har hand om utbildningen ges möjlighet till kompetensutveckling och att all personal i verksamheten har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet.

Av 5 kap. 3 § skollagen framgår att alla elever ska tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet och undervisningen av studiero. Med studiero avses att det finns goda förutsättningar för eleverna att koncentrera sig på undervisningen. Huvudmannen ska säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet och studiero.

Av 5 kap. 6 § skollagen framgår att personalen får vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero. Detta innefattar en befogenhet att ingripa fysiskt för att avvärja våld, kränkningar eller andra ordningsstörningar.

En åtgärd enligt första stycket får vidtas endast om den står i rimlig proportion till sitt syfte och övriga omständigheter. Enligt de förutsättningar som anges i 7-23 §§ får det beslutas om utvisning ur undervisningslokalen, kvarsittning, tillfällig omplacering, tillfällig placering utanför den egna skolenheten, avstängning och omhändertagande av föremål. Även sådana åtgärder får vidtas endast om de står i rimlig proportion till sitt syfte och övriga omständigheter.

Av 5 kap. 9 § skollagen framgår att om en elev i förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan eller gymnasiesärskolan vid upprepade tillfällen stört ordningen eller uppträtt olämpligt eller om eleven gjort sig skyldig till en allvarigare förseelse, ska rektorn se till att saken utreds. Samråd ska ske med elevens vårdnadshavare.

Av 5 kap. 10 § skollagen framgår att med utgångspunkt i vad som har framkommit vid en utredning enligt 9 § första stycket ska rektorn se till att åtgärder genomförs för att få eleven att ändra sitt beteende.

Enligt Lgr 22, 2.8 Rektorns ansvar, har rektor som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen, kriterierna för bedömning av kunskaper och betygskriterierna. Vidare framgår att rektorn, inom givna ramar, har ett särskilt ansvar för att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

Kränkande behandling

Av 6 kap. 5 § skollagen framgår att huvudmannen ansvarar för att personalen fullgör de skyldigheter som anges i detta kapitel, när den handlar i tjänsten eller inom ramen för uppdraget.

Av 6 kap. 6 § skollagen framgår att huvudmannen ska se till att det inom ramen för

varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkandebehandling av barn och elever.

Av 6 kap. 7 § skollagen framgår att huvudmannen ska se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling.

Av 6 kap. 8 § skollagen framgår att huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Av 6 kap. 10 § skollagen framgår att en lärare och annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Av 2 § förordning [2006:1083] om barns och elevers deltagande i arbetet med en plan mot kränkande behandling framgår att en plan mot kränkande behandling ska upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna vid den verksamhet som planen gäller för.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolenhetens arbete med att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero samt i arbetet mot kränkande behandling.

Trygghet och studiero

Observationer samt intervjuer med flera grupper visar att det i flera klasser är bristande trygghet och studiero. Studieron påverkas av att elever stör undervisningen, genom att prata rakt ut i klassrummet, åstadkomma ljud eller springa runt. Det framgår också att det är vanligt förekommande med nedsättande kommentarer, slagsmål och hård attityd bland eleverna. Intervjuer med lärare och rektorn visar att det är ett antal identifierade elever som upprepat hamnar i dessa situationer och att det sedan kan eskalera. Trots detta har det vid skolan inte genomförts några utredningar kopplat till elever som upprepat stör ordningen eller utsätter andra för kränkande behandling, vilket Skolinspektionen bedömer är en brist. En utredning kan bidra till en förståelse för vilka åtgärder som behöver vidtas för att bryta situationen.

Åtgärder mot kränkande behandling

Av tillsynen framgår det vidare att skolans personal inte har en gemensam syn på hanteringen av situationer när konflikter, verbala kränkningar och slagsmål mellan elever uppstår. Det finns, visar intervjuer med både elever och rektor, personal som inte ingriper vid kränkningar och vidtar de åtgärder som behövs för att skapa trygghet. Detta är särskilt tydligt på raster och det är, bedömer Skolinspektionen, centralt att all personal instrueras om detta. Av utredningen framkommer vidare att även om elever ofta utsätts för kränkande behandling, så anmäls inte alla kränkningar till rektor. Det framgår att det inte är tydligt för alla som arbetar på skolan hur och när en sådan anmälan ska göras. Detta innebär i sin tur att det förekommer kränkningar som inte anmäls vidare av rektorn till huvudmannen. Skolinspektionens utredning visar även att skolans plan mot kränkande behandling inte är upprättad i enlighet med bestämmelsen om en egen årlig plan mot kränkande behandling för skolan. Detta eftersom planen inte innehåller åtgärder som specifikt gäller för verksamheten vid Dalums skola, inte innehåller någon beskrivning av hur planerade åtgärder från föregående år genomförts och inte heller innehåller någon redogörelse för vilka åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året.

Sammantaget bedömer Skolinspektionen att dessa brister innebär att eleverna inte tillförsäkras en utbildning som präglas av trygghet och studiero samt att det finns brister i skolan arbete vad gäller skyldigheten att vidta åtgärder mot kränkande behandling, vilket i sin tur kan innebära att elevernas möjligheter att nå målen för utbildningen och så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling begränsas.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Ulricehamns kommuns verksamhet vid Dalums skola uppfyller inte författningarnas krav vad gäller trygghet och studiero samt åtgärder mot kränkande behandling. Det finns därför skäl att förelägga Ulricehamns kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

På Skolinspektionens vägnar

X Linda Lundberg

Beslutsfattare
Signerat av: Linda Lundberg

X Jenny Lind

Föredragande
Signerat av: Jenny Lind

I ärendets slutliga handläggning har även Frida Eek medverkat.